

VALLATU POLKA

P. VEEBEL

Vallatu polka

H. AASSALU

TANTS SOOLOPAARILE

Tantsu on loonud ja kirjeldanud Heino Aassalu 1971. a. oktoobris-decembris Tallinnas.

Priit Veebeli muusika.

Tihti vajatakse kontsertkavadesse numbreid tantsusolistide jaoks. Käesolev hoogne tants ongi selleks mõeldud. Ühkelt lavale tantsivale tüdrukule järgneb pois, kes püüab temaga kontakti luua. Poisi aktiivsus meeldib tüdrukule ja jähebbki lahti koostants, mis areneb isegi nagu väliseks võistutantsuks. Lugu lõpeb ulja tõstega.

PÕHISAMMUD

Taktimoot 2/4

1. Hüplev polka

Kõik sammud sooritatakse päkal, seejuures tehakse takti I osal üheegselt vasaku (parema) jala sammuga hüpak paremal (vasakul) jala. Vasak (parem) jalg asetatakse maha hüpakust veidi hiljem. Takti II osal tuuakse parem (vasak) jalg tugijala kõrvale polgseisu. Takti III osal tuuakse üks samm sama jalaga kui takti I osal. Hüpleva polka puhul veeritakse nii labajalast kui ka põlvelligesest veidi püstiselt suunas. Kirjeldatus nimetatakse seda põhisammu polka-sammuks.

2. Kargussamm

Takti väljel sooritatakse kaks kargussammu. Takti eelosal hakatakse vasak jalg päkale ette libisema. Takti I osal lasutatakse järsult kannale ning vajutatakse alla ka polvest, parem jalg heidetakse alla läta-paremale. Polved hoitakse koos. Takti II osal tuuakse parem jalg vasaku juurde päkale (põlvelliges veidi kõverdatud). Kaks keharrakuse ülekandmisega, parema jalele sirutatatakse vasak jalg polveelligesest ning libistatakse päkale jälle ette. Teine kargussamm tehakse takti III ja IV osal.

3. Galopissamm

Ühe takti jooksul tantsitakse kaks galopissammu.

4. Libilissammud pöördega

Samm sooritatakse nelja takti väljel. Takti eelosal kõverdatakse vasak jalg põlvelligesest ja hakatakse sirgelt paremat jalgga varbaotsal libistades eest küljele viima. Käed on puusal. **Takt 1.** Takti I osal tõustakse vasakul jala päkale ja kaart lõpetades tuuakse parem jalg küljelt tugijala kõrvale päkale. Tantsija on teinud kaheksandikpöörde paremale ja sirutanud vasaku jala ka põlvelligesest. Kere kallutatakse paremale ja sirvus parema jalaga. Takti IV osal veeratakse tallale ja ko-verdatakse jalg põlvelligesest. Sirge hakrab jalg libistatakse ette ja sealt pöörde vasakule. **Takt 2.** Korratatakse eelmise takti tegevust, kuid nüüd tehakse veerand-pööre vasakule ja sammud vasaku, parema ja jälle vasaku jalaga. Takti IV osal kordub eelosa tegevus.

Takt 3. Korratatakse I takti tegevust, kuid laaks sooritatakse tugijalal tils-pööre. Parema jalg liigub suure kaarega kaasa. Samaaegselt tõustakse rem jalg tugijala juurde. Takti IV osal lasutatakse paremale tallale ja kõverdatakse põlvelliges. Sirge vasak jalg libistatakse ette ja sealt hakrab see liikuma küljele. Algab pööre vasakule. **Takt 4.** Korratatakse eelmist tegevust, kuid tugijalast on nüüd parem jalg ja täispöörde sooritatakse vasakule.

5. Kand-varvasastakud

Takti I osal sooritatakse välke hüpak vasakul jala (põlvelliges kõverdatud, pool on suunatud küljele) ja sirge parem jalg viitakse küljele kandastakusse. Kere kallutatatakse jala suunas. Takti III osal tehakse tugijalal veel üks välke hüpak. Parema jalg kõverdat-

takse põlvelligesest ja tuuakse varvasastakusse tugijala juurde.

6. Pärnu polka samm

Sooritatakse kahe takti väljel valsi-võttes.

Takt 1. Tüdruk alustab parema ja poiss vasaku jalaga. Tehakse üks polkasamm (põhisamm nr. 1) ja pöördutakse pool pööret päripäeva. **Takt 2.** Takti I osal libistatakse vaba jalaga (tüdruk vasaku, poiss parema jalaga) taldrõhk ja tõstetakse teine jalg sirutatult 45° all küljele. Takti II osal tehakse tugijala päkale hüpak. Sama toimub takti III osal. Kahel hüpakuga pöördub paar ümber oma telje pool pööret päripäeva: tehakse kahe takti jooksul täispöörde päripäeva.

7. Luiskheide (tüdrukul)

Takti I osal astutakse parema jalaga rõhuline samm ja vasakut jalgga hakatakse luiskheideks viima, nisti üle parema jala. Luiskheide jõuab lõppaasile takti III osal. Takti IV osal hakkab vabalt jalg liikuma uueks sammuks. Järgmine luiskheide on parema jalaga.

TANTSU KIRJELDUS

Taktimoot 2/4

Lähtesand. Tantsijad seisavad järjestikku tagumiste parempoolsete külgekandinate vahel, tüdruk poisil ees, kätel seelikus, poisil kätel puusal.

1 tuuri A-osa (taktid 1—8)

Väljatants

Taktid 1—4. Tüdruk alustab parema ja poiss vasaku jalaga. Nelja polkasammuga tantsib tüdruk vasakpoolsete tagumise nurga suunas. Tüdrukul on lõug ühkelt tõstetud. Poiss tantsib tüdrukule järele. Ta püüab kord vasakult, kord paremal talle silma vaadata. Eriti plikk on viimane polkasamm, millega poiss tantsib tüdrukust paremale mööda. Ta püüaks nagu tüdrukku edasi liikumist takistada (joonis 1).

Joon. 1

Taktid 5—8. Tüdruk muudab järsku liikumissuunda ja tantsib kargussammudega diagonaalses eesmise parempoolse nurga suunas (joonis 2). Poiss tantsib talle kolme polkasammuga järgi ja jõuab vasakult veidi möödagi.

joon. 2

8. taktil I osal astub ta parema jalaga pikka sammu ja jõuab tüdrukukorvale. Taktil III osal loob poiss vasaku jala parema juurde ja paarilised on korvuti (joonis 2). Tüdruk viib käed puusale.

I tuuri B-osa (taktid 9—16).
Tutvuse sobitamine

Takt 9. Taktil I osal astutakse paari- lisepoolse jalaga rõhkamm valikesse harkseisu ja kerega alt üles hoogu and- des mükstakse kühnamuki kokku. Ka pea teeb liigutuse alt üles. Poisi selles liigutuses on kuitset tüdrukul küsimus: «Mida sa soovid?»

Takt 10. Korratakse eelmise taktil tegevust.

Taktid 11—12. Tüdruk pöörib koha- peal kahe polkasammuga kaks ringi päripäeva. Poiss tantsib parema jalaga alustades polkasammuga tüdruku selja tagant läbi (joonis 3). 12. taktil I osal astub poiss vasaku jalaga pikka sammuga tüdruku paremale küljele, taktil III osal loob ta parema jala vasaku korvale.

Joon. 3

Taktid 13—14. Korratakse 9—10. taktil tegevust, kuid poiss on nüüd tüdruku paremal küljel ja loob oma vasaku kühnamuki tüdruku paremaga kokku. Rõhkamm harkseisu on tüd- rukul parema, poisil vasaku jalaga. Peaga väljendatakse sama mis selle tuuriosa alguseski.

Joon. 4

I tuuri C-osa (taktid 17—24 kaks korda)
I koostants

Taktid 17—18. Võetakse valisvõtte ja tantsitakse kahe polkasammuga üks ring päripäeva. Ka ringloonele liigu- takse päripäeva pikka sammuga edasi.

pöörib ühendatud käte alt kahe pol- kasammuga kaks ringi päripäeva, kus- juures ka ringloonele jätkub päripäeva tants (joonis 5).

Joon. 5

Taktid 21—24 ja 17—20 kordamisel. Tantsides ringloonele päripäeva, kor- ratakse kaks korda 17—20. taktil tege- vust ja jõutakse ees keskjoonele (joo- nis 6).

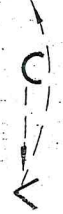
Joon. 6

Taktid 21—23 kordamisel. Tantsides valisvõttes kolme polkasammuga, jõuab paar keskjoonele lava keskmisse ossa. Poiss on nüüd lava paremal ja tüdruk vasakul küljel (joonis 7).

Joon. 7

Takt 24 kordamisel. Tantsuvõtte val- landatakse ja käed pannakse puusale. Taktil I osal teeb tüdruk vasaku jalaga pikka sammuga diagonaalselt taha, paari- lised eemale. Poiss teeb sammu pa- rema jalaga. Taktil III osal tuatakse teine jalg tugijala juurde ja tantsijad pöörduvad esipoolsega pealtvaatata- poole (joonised 7 ja 8).

Joon. 8

II tuuri A-osa (taktid 1—8)
Lihtsammud

Taktid 1—3. Tehakse kaks lihtsamm- mu pöördega (pohisamm nr. 4). Poisil on tugijalaks parem, tüdrukul vasak jalg (nagu kirjelatud). Niisil on esi- mene pööre paarilistest lahku. Samme tuleb sooritada mängleva kergusena ja paarilist kogu aeg silmadega järgi- des.

II tuuri B-osa (taktid 9—16)
Kokkulepe

Takt 9. Galopisammuga vahetatakse kohad, kusjuures poiss tantsib tüd- ruku selja tagant läbi (joonis 8). Taktil III osal astutakse küll veel külgsam- mu, kuid teist jalg ei tooda enam tugijala juurde ja ollakse kallitusas- tes.

Takt 10. Galopisammuga tantsitakse tüdruud teed tagasi (joonis 9). Taktil III osal astutakse küll veel külgsamm, kuid teist jalg ei tooda tugijala juur- de ja ollakse kallitusas-tes. Tüdrukul on tugijalaks parem, poisil vasak jalg.

Joon. 9

Taktid 11—12. Korratakse kahe eel- mise taktil tegevust.

Takt 13. Taktil I osal loob poiss pa- rema jala tugijala juurde ja ulatab tüdruku kuisuvalt oma parema käe.

Takt 14. Taktil I osal loob tüdruk vasaku jala tugijala juurde ja asetab vasaku käe poisil paremasse käte.

Takt 15. Poiss nagu tõmbaks tüdru- kule, siis vallandatakse käed ja galopi- sammudega tantsitakse paarilistest mööda (poiss tantsib tüdruku selja ta- gant läbi). Käed on puusal.

Takt 16. Tantsijad teevad kolm rõhkammu.

II tuuri C-osa (taktid 17—24 kaks korda)
II koostants

Takt 17. Sisekäed ühendatakse ripp- pihkseongus ja paarilisele kavalalt silma vaadates tehakse kand-varvas- tak. Tüdruk teeb astaku parema, poiss vasaku jalaga.

Takt 18. Poiss nagu tõmbaks tüdru- kule, käed vallanduvad hetkeks ja ga- lopisammudega tantsitakse paarilistest mööda. Poiss tantsib tüdruku selja ta- gant läbi. Niipea kui võimalik, ühendab poiss oma parema käe paarilise vasa- kuga. Teine käsi on puusal.

Taktid 19—20. Korratakse kahe eel- mise taktil tegevust, kuid teise jalaga. See tähendab, et tantsitakse galopiga oma kohale tagasi.

Taktid 21—24. Korratakse nelja eel- mise taktil tegevust.

Takt 17 kordamisel. Ühendatud sise- käed viiakse sirgelt ette olajoonel kor- gusele, väliskäed pendeldavad taha. Alustatakse sisejalaga ja tantsitakse polkasammuga eesmise vasakpoolse nurga suunas. Tantsijad on peaaegu seljati.

Takt 18 kordamisel. Ühendatud sise- käed viiakse alt läbi küljele olajoonel kõrgusele, väliskäed pendeldavad ette (nagu kilgadi-kaagadis). Uhe polka- sammuga jätkatakse tantsu diagonaali (joonis 10). Tantsijad on nüüd rinnati. Taktilid 19—20 kordamisel. Korra- takse kahe eelmise taktil tegevust.

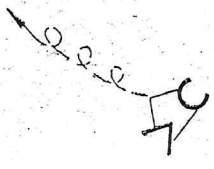
Joon. 10

Taktid 21—23 kordamisel. Võetakse siidivõtte ja kere tugevasti vasakpoolse eesmise nurga poole kallitades tantsi- takse galopisammudega diagonaalselt tagumise parempoolse nurga suunas.

Takt 24 kordamisel. Taktil I osal as- tutakse pikk samm (poiss vasaku, tüd- ruk parema jalaga) ja taktil III osal tuatakse teine jalg tugijala juurde. Ühtlasi vahetavad paarilised kohad: poiss jääb nüüd diagonaali tüdruku ta- rinnati, selg pealtvaatatajate poole.

III tuuri A-osa (taktid 1—9)
Hoogne polka

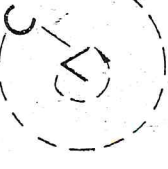
Taktid 1—8. Nella pärnu polka sam- muga tehakse nellitäispöörat päri- pidil eesmise vasakpoolse nurga suunas (joonis 11).

Joon. 11

III tuuri B-osa (taktid 9—16)
Puhkemoment

Takt 9. Poisi parem käsi on ühenda- tud tüdruku vasakuga pihkseongus. Vabad käed on puusal. Poiss pöördub esipoolsega pealtvaatatajate poole. Taktil I osal loob ta põlvelliseisest nõtkudes vasaku tallaga vastu porrandat. Taktil III osal tõstab poiss vasaku jala. Tüd- ruk teeb juusketite ja alustab see- ga liikumist ümber poisil (joonis 12).

Joon. 12

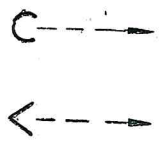

Takt 10. Poiss korrdab tüdrukuga veidi kaasa pöördudes (vastupäeva) eelmise takti tegevust. Tüdruk liustkab nüüd paremat jalga.

Taktid 11–14. Korratatakse kaks korra kahe eelneva takti tegevust, mille jooksul tüdruk liigub ümber poisil täsi-ningi vastupäeva. Poiss pöördub te-
maga kaasa (joonis 12).

Takt 15. Korratatakse sama tuuri 9. takti tegevust.

Takt 16. Sooritatakse kolm rõhksamm, kusjuures vallandatakse tantsu-
võte ja asetatakse käed puusale. Tantsi-
sildad seisavad nüüd kõrvalt eelmise
vasakpoolses nurgas läheduses, tüdruk
poisi paremal küljel (joonis 13).

Joon. 13

III tuuri C-osa (taktid 17–24) kaks korda

Polka

Taktid 17–18. Jätkates pärema ja-
laga, tantsitakse kahe polksammuga
javasitavusse suunas (joonis 13). Algul
pöördatakse pealtvaatajate poole vasak-
järgmisel taktil parem õlg.

Taktid 19–20. Kahe polksammuga
pöördatakse kohapeal ümber oma telje
kaks ringi päripäeva.

Taktid 21–24. Korratatakse nelja eel-
mise takti tegevust.

Takt 17 kordamisel, Tantsiljad ühen-
davad vasakud käed pihkseongus.

Takti I osal on poiss harkseisus ja
loob vasaku jala tallaga vastu maad
ning tõmbab tüdruku enda eest läbi.
Tüdruk liigub pöördeldes poisil vasa-
kule küljele. Kolgepealt astub ta
pöörde alustamiseks taktil I osal vasa-
ku jalaga pikema sammu, seejärel
kõverdab jala põlvelligessest. Sirutatud
parem jalg viiakse kaarega küljelt ette
ja sealt paksammuga taktil III osal
poisi vasakule küljele (tuuljalal tehak-
se seega poolpöörde vastupäeva).

Takt 18 kordamisel, Poiss seisab
harkseisus ja loob taktil I osal parema
ning taktil III osal vasaku jalaga vastu
porandat. Kätesseong vallandatakse.
Tüdruk jätkab jalalt-jalale-pöördega
vastupäeva liikumist ümber poisil
(joonis 14).

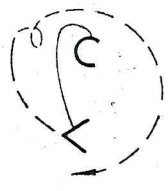

Joon. 14

Takt 19 kordamisel, Poiss liigub ga-
lopsammudega vasakule, tüdruk jätk-
kab jalalt-jalale-pöördega liikumist
poisi selja tagant tema paremale kül-
jele.

Takt 20 kordamisel, Taktil I osal as-
tatakse samm paarilise suunas (tüdruk
vasaku, poiss parema jalaga) ja taktil
III osal luuakse teine jalg tuuljalala
kõrvale. Tüdruk on poisil paremal
küljel.

Taktid 21–24 kordamisel, Tantsiljad
ühendavad paremad käed pihkseon-
gus. Korratatakse eelmise nelja taktil
tegevust, kuid osad on vahetatud:
tüdruk tõmbab poisil, see teeb vasaku
jalaga kaare ja pöörleb päripäeva üm-
ber tüdruku (joonis 15).

Joon. 15

III tuuri A-osa (taktid 1–8)

Lõpptants

Takt 1. Sisekäed ühendatakse ja
pendeldatakse alt läbi küljele olajoonel
kõrgusele, väliskäed pendeldavad ette.
Välisjalaga alustades sooritatakse pol-
ksamm ja päripäeva alustatakse ring-
joonel tantsu. Paarilised on rinnati.

Takt 2. Jätkatakse polkat ja pöördu-
takse seljati. Sisekäed pendeldatakse
alt läbi ette olajoonel kõrgusele, välis-
käed on suunatud taha.

Taktid 3–8. Kolm korda korratatakse
ringjoonel päripäeva tantsides kahe
eelmise taktil tegevust.

IV tuuri B-osa (taktid 9–16)

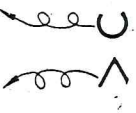
Polka

Taktid 9–16. Voetakse valsi võtte ja,
jätkates välisjalaga, tantsitakse ring-
joonel päripäeva polkat. Lõpuks jõuab
paar tagaplaanil keskjoonele. Tehakse
lõppsamm.

IV tuuri C-osa (taktid 17–24)

Finaal

Taktid 17–20. Käed asetatakse puu-
salle ja jalalt-jalale-pöördega liigutakse
pealtvaatajate suunas (joonis 16). Tüd-
ruk pöördub päri- ja poiss vastupäeva.

Joon. 16

Taktid 21–22. Käed ühendatakse
kättes ja ühendatud käte all tehakse
pealtvaatajate poole liikudes veel kaks
täispöörde.

Takt 23. Käed vallandatakse ja poiss
pöördub seljaga pealtvaatajate poole.
Takti I osal on üks ja taktil III osal
teine rõhksamm. Tüdruk astub poisil
ette.

Joon. 17

Takt 24. Tehakse «Tuljaku» tõste
(tüdrukul käed lahti) ja selles asendis
tants lõpetataksegi (joonis 17).

